

ונשתכחה, עלה הלל הבבלי, ויפדה. חזרה ונשתכחה, עלו רבי חייא ובניו, (381) ויפדה. (382)

וכן [וכך] אמר רבי חייא ובניו: לא נחלקו רבי דוסא וחכמים על מחצלות של אושא,

כ-ב שהן טמאות טומאת מדרס הואיל והן מיוחדות לשכיבה ולא לתשמיש אחר.

ולא נחלקו על מחצלות של טבריא, שהן טהורות מטומאת מדרס הואיל וקשות הן ואין דרך לשכב עליהן.

על מה נחלקו? — על מחצלות של שאר מקומות.

מר סבר, כיון דליכא דיתבי עלייהו, כלומר, כיון שרוב בני אדם אינם רגילים ליחד מחצלות אלו לשכיבה, לפיכך כדמחצלות של טבריא דמיון.

ומר סבר, כיון דמקרי ויתבי עלייהו, יש מיעוט אנשים שיושבים עליהן, כמחצלות דאושא דמיון העשויות לשכיבה.

אמר מר: כל החוצלות מטמאין טמא מת, דברי רבי דוסא.

ומקשה הגמרא: והרי התניא, שנינו בבביתא שהובאה לעיל: וכן היה רבי דוסא אומר בדבריו של רבי ישמעאל ברבי יוסי, הסובר שמחצלת של קנים וחילת אינה מקבלת טומאה ומסככין בה, לפי שאין דרך לשכב עליה. ואם כן מוכח, שמחצלת שאינה מיועדת לשכיבה אף שמקצת אנשים שוכבים עליה אין היא ככלי לקבל טומאה.

ומתרתת הגמרא: לא קשיא:

הא דאמר רבי דוסא כל החוצלות טמאין טמא מת, מדובר במחצלת דאית ליה גרנפא.

משתכחת, וכמו כן הוסיף וסידר את הברייתא המפרשת את המשנה.

382. ותמה הריטב"א: היכן מצינו שנשתכחה תורה בדורו של רבי חייא, הרי היו בדורו רבינו הקדוש וחביריו שהיו גדולי ישראל! לא, לא אמר כן אלא בשביל מה שחידשו בהלכה זו בלבד, שכל המקיים הלכה אחת שלא תשתכח, הרי הוא כאילו מייסד את התורה כולה!

ועוד יש לפרש, על פי מה שאמר רבי חייא [בבא מציעא פה ב]: אנה עבידנא שלא תשתכח תורה מישראל. מאי עבידנא? אזילנא ושדינא כיתנא וגדילנא נישבי וציידנא טבי ומאכילנא בשרייהו ליתמי, ואריכנא מגילתא וכתבנא חמישה חומשי, וסליקנא למתא ומקרינא חמישה ינוקי בחמשא חומשי, ומתנינא שיתא ינוקי שיתא סדרי משנה, ואמרנא להו: עד דהדרנא

גדולי עולם אלה ויעשו פעולות גדולות שלא תשכח. וכמו שעזרא והלל ורבי חייא ובניו לא סמכו על הבטחת הכתוב, ועשו כל שביכולתם להצלת התורה שלא תשכח מישראל, כך שתל הקדוש ברוך הוא גדולי תורה בכל דור ודור, שעליהם מוטלת שמירת הגחלת לעשות הכל שלא תשתכח תורה מישראל חלילה. אור הישר.

381. וכתב הערוך לנר: לכך נקט שלושה מיסדים אלו דוקא, לפי שעזרא היה בסוף תקופת הנביאים, ולימד תורה שבכתב שהיתה קרובה להשכח בימיו. והלל היה בסוף תקופת הקבלה, כשנתרבו התלמידים והחלו מחלוקות ביניהם והיתה התורה קרובה להעשות כשתי תורות, עד שחזר ויסדה והסכימה בת קול שהלכה כמותו. ואילו רבי חייא היה בסוף ימי התנאים כשנסדרה המשנה, שאם לא היה מלמדה בעל פה היתה